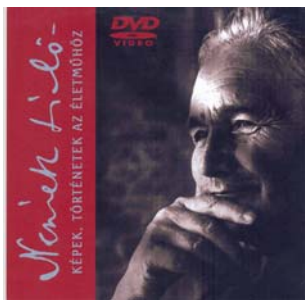

Ama kései, tékozló remény

NÉMETH LÁSZLÓ – KÉPEK, TÖRTÉNETEK AZ ÉLETMŰHÖZ (DVD)

DVD
Budapest, 2008

Németh Lászlónak a minőségszemély alá rendelt életműve az utókor értő vagy az írókat érteni akaró olvasóit, szemlélőit és értelmezőit is magas minőségű gondolkodásra és megnyilatkozásokra sarkallja. A Németh László-recepció gazdag, s feldolgozása is megtörtént *Monostori Imre* 2002-ben megjelent kötetével. Az író levelezése, önéletrajzi írásai, önelemzése és -értelmezései mind olvashatók. Ugyanakkor a fiatalok, az érettségivel az igényes olvasástól nagyrészt búcsút vett korosztályok jó esetben is életművének csak egy kis szeletéhez (Horváthné meghal, Gyász, Iszony, esetleg egy dráma) jutottak közel, noha mind a *Nemzeti alaptanterv*, mind a magyar irodalmi érettségi követelményrendszer, amely mindössze hat szerző (*Petőfi, Arany, Ady, Babits, Kosztolányi és József Attila*) életművének ismeretét követeli meg, Németh Lászlót mégis viszonylag megkülönböztetett helyen szerepelteti. Ezekhez a nemzedékekhez, különösen az őket követőkhöz könnyebb utat találni a vizuális impulzusok segítségével.

Időszerű tehát Németh László alakját, gondolkodását, műveit, az élet értékesítését valló közösségi attitűdjét vizuálisan is feldolgozni. Erre az első kísérlet a *Németh László élete képekben* c. kötet volt 1985-ben, majd már a digitális adathordozók korában a *Németh László univerzuma* c. CD-ROM 2002-ben. *Erdélyi Erzsébet, Hajas Magdolna* és *Nobel Iván* nagy munkával létrehozott lemeze a minisztérium tankönyvvé nyilvánítási segítsége ellenére sem tudott áttörést hozni – talán túlságosan is enciklopédikus törekvései miatt. Mégis ezt a vállalkozást kell a *Petőfi Irodalmi Múzeum* támogatásával megjelent új *Németh László – Képek, történetek az életműhöz* c. DVD előzményének tekintenünk. E lemez szerkesztője-rendezője *Mohácsi Szilvia*, forgatókönyvírója az író leánya, *Németh Ágnes*, akinek sikerült kiforrott egyensúlyt teremtenie a szubjektív közelség és a nyilvánosság megkövetelte objektív távolságtartás között.

A DVD egyszerre ad élet- és pályarajzot, s egyszerre hozza közel az alkotó és a művek világát, az alkotó és művei magyar és európai történelmi háttérét. Családi fényképek és filmfelvételek, szerzői visszaemlékezések és önkomentárok, írói és baráti arcképek, másoktól vett idézetek, a társművészetek feldolgozta művek színpadi és filmrészletei széles sodrású kronológiai rendet alkotnak. Különösen nagy hangsúly esik a gyermekkor, az íróvá avatás, a hódmezővásárhelyi tanárkodás és a sajkodi remeteség, majd az elhatalmasodó betegség éveire; a két világháború megpróbáltatásaira, a második világháború előtti és utáni irodalmi életre, 1956-ra, később a Kossuth- és a Herder-díj átvételére.

Közismert, hogy az író a „magyar szellemi élet organizátora”-nak vágyával, a Trianon utáni készülődés tevékeny elhivatottságával, a szárszói beszéd előremutató figyelmeztetésével és később beigazolódott félelmével részese és domináns formálója a nemzeti önszemléletnek, s közismert az is, hogy 1945 után ez a közösségformáló aktivitás a politika és a kultúrpolitika egyetlen szűk dimenziójában, majd a betegség rombolásában egyre csendesebb és passzívabb lesz, egyre erősebbé válik a megértő szemlélődés, egyre jellemzőbb az elfogadás és a csönd. Ahogy az értő kortársak közül is kiemelt Pilinszky mintegy előre láttatja:

*Ama kései, tékozló remény,
az utolsó, már nem a földet lakja,
mint viharokra emelt nyárderű,
felköltözik a halálos magasba.*

Ezt az írói-közéleti pályát jobban értjük, ha a családtörténetet, főleg annak szintúgy a dinamikusból az elhalkuló felé tartó ívét is ismerjük. Ez az intimitás is visszafogott és mértéktartó képekben, finoman válogatott szövegrészletekben jelenik meg. Így áll plasztikusan előttünk a sokoldalúan tevékeny és küzdelmes életéből számtalan értéket teremtő Németh László. Életének példáját bátran továbbadhatjuk a minőségre vágyó fiatal nemzedékeknek.

Lami Pál

